

Názov projektu:	Sanácia svahových deformácií na vybraných lokalitách Slovenska (1)
Žiadateľ:	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Operačný program:	Kvalita životného prostredia
Špecifický cieľ:	3.1.2 Zvýšenie účinnosti preventívnych a adaptačných opatrení na elimináciu environmentálnych rizík (okrem protipovodňových opatrení)
Kód výzvy:	OPKZP-PO3-SC312-2017-37
Kód ITMS:	NFP310031P454
Celkové výdavky projektu (EUR):	5 111 331,58 EUR
Trvanie projektu:	09/2018 - 12/2023

Stručný popis projektu:

Cieľom projektu je sanácia havarijných svahových deformácií na vybraných siedmich lokalitách (Brezovička, Ďačov, Kapušany, Ondrašovce, Petrovany, Varhaňovce, Stránske), pričom dôraz bude kladený na zníženie, príp. odstránenie príčin svahových deformácií a zabezpečenie trvalej stabilizácie porušeného územia. Vo všeobecnosti sanačné práce zahŕňajú predovšetkým odvodnenie zosuvného územia, technické stabilizačné opatrenia a terénne úpravy zosuvného svahu. Výsledky sanácie budú spracované v záverečnej správe s návrhom posanačného monitoringu, ktorého cieľom je sledovanie účinnosti sanačných opatrení.

Sanácia geologického prostredia je zameraná na zhotovenie súboru geologických, stavebných a iných technických prác, ktoré efektívne odstránia negatívne následky svahových deformácií v predmetných lokalitách a ich najbližšom okolí a zabezpečia dlhodobú stabilizáciu porušeného územia. Na sanovanom území bude v nevyhnutnom rozsahu obnovený pôvodný reliéf terénu porušený svahovými deformáciami a bude realizovaná rekultivácia porušeného územia. Každá zosuvná lokalita bude detailne posúdená a sanačné práce budú navrhnuté a realizované s ohľadom na špecifiká danej lokality, najmä s ohľadom na veľkosť a druh porušenia územia, geologické a hydrogeologické pomery a s ohľadom na riziká, ktoré lokalita predstavuje pre životy a majetok obyvateľov a životné prostredie.

Špecifické ciele projektu sú:

- vypracovanie projektu geologickej úlohy, vrátane podrobného návrhu technickej časti sanácie projektu geologickej úlohy,
- eliminovanie príčin vzniku svahových deformácií,
- eliminovanie negatívnych následkov svahových deformácií v predmetných lokalitách a ich najbližšom okolí,
- vybudovanie všetkých sanačných prvkov na zabezpečenie dlhodobej stability územia,
- vybudovanie monitorovacieho systému na sledovanie stability svahu a účinnosti sanačných opatrení,
- upravenie povrchu terénu svahových deformácií po skončení sanácie (rekultivácia),
- vypracovanie záverečnej správy zo sanácie svahovej deformácie s návrhom monitoringu svahovej deformácie,
- vypracovanie záverečnej správy z posanačného monitoringu,
- zabezpečenie vypracovania oponentských posudkov nezávislými expertmi.

Cieľom odborného geologického dohľadu je najmä:

- kontrola plnenia rozsahu a kvality sanačných prác stanovených schváleným projektom geologickej úlohy,
- kontrola efektivity vynakladaných prostriedkov vo vzťahu k požadovaným výstupom projektu,

- overenie a kontrola dokladovaných dát a vykazovaných nákladov, kubatúry, analytických výsledkov, terénnych prác a pod.,
- zabezpečenie spätnej väzby pre včasné zisťovanie problémov,
- prípravu návrhov nápravných opatrení,
- záverečné vyhodnotenie sanačných prác odborným geologickým dohľadom.

Popis východiskovej situácie:

Svahové deformácie predstavujú na Slovensku jeden z najvýznamnejších geodynamických javov ovplyvňujúcich využívanie územia. Porušenosť územia Slovenskej republiky svahovými deformáciami, predovšetkým zosuvmi, je podmienená existenciou priaznivých geologických štruktúr a pôsobením rôznych faktorov, zapríčiňujúcich ich bezprostrednú aktivizáciu. V poslednom období významnou mierou dominujú klimatické faktory, ale tiež nevhodné antropogénne zásahy.

Od roku 2010, kedy v dôsledku extrémnych zrážok vzniklo množstvo havarijných svahových deformácií, MŽP SR zabezpečuje evidenciu havarijných zosuvov a podľa ich akútности a disponibilných zdrojov aj geologické práce na odvrátenie, zmiernenie alebo odstránenie následkov živelnej pohromy, zamerané na registráciu, inžinierskogeologický prieskum a sanáciu havarijných zosuvov na vybraných prioritných lokalitách. Zosuvné riziko, podmienené primárnym výskytom svahových deformácií, v poslednej dobe narastá aj v dôsledku intenzívnejšieho smerovania stavebnej činnosti z rovinných a mierne uklonených území do svahovitých a viac exponovaných oblastí (najmä v dôsledku atraktivity prostredia - expozícia terénu s výhľadom, súkromie, čistejšie prostredie a pod.).

Ciele projektu sú definované v plnom súlade so strategickým plánovacím dokumentom pre oblasť prevencie a manažmentu zosuvných rizík „Program prevencie a manažmentu zosuvných rizík (2014 – 2020)“ (schválený uznesením vlády SR č. 738 z 18. decembra 2013). Tento dokument určuje rámcové úlohy, ktorých účelom je eliminovať negatívne vplyvy zosuvného rizika na životy a majetok obyvateľov a na životné prostredie, a tým prispieť k lepšej kvalite života a ochrane životného prostredia.

Všetkých 7 lokalít navrhnutých na sanáciu svahových deformácií je zahrnutých v tabuľkách č. 11 a 12 Programu prevencie a manažmentu zosuvných rizík (2014 – 2020). Pričom je v príslušných tabuľkách uvedený aj stupeň zosuvného rizika (všetkých 7 lokalít - R2 až R4), počet porušených objektov v čase vzniku zosuvu (spolu 40 rodinných domov a ďalšie objekty), počet ohrozených objektov v čase vzniku zosuvu (spolu 119 rodinných domov a ďalšie objekty) a doteraz realizované práce na jednotlivých lokalitách.

Východisková situácia na jednotlivých lokalitách je podrobnejšie popísaná v rámcovom projekte geologickej úlohy.

Situácia po realizácii projektu a udržateľnosť projektu:

Realizáciou sanačných prác na uvedených siedmich lokalitách sa zabezpečí zníženie, resp. odstránenie príčin zosúvania a stabilita porušeného územia, zníženie ohrozenia obyvateľstva v dôsledku havarijných zosuvov a zlepšenie kvality života ľudí v takto ohrozených alebo postihnutých oblastiach Slovenska. Dôraz bude kladený na výber najvhodnejších sanačných metód. Realizácia sanačných prác neohrozí stav životného prostredia. Pri ich realizácii bude kladený dôraz na ich kvalitu, komplexnosť a finančnú efektívnosť prác vo vzťahu k definovaným cieľom projektu. Po ukončení projektu salepší kvalita života dotknutého obyvateľstva, stav jednotlivých zložiek ŽP, hlavne podzemnej a povrchovej vody, pôdy a horninového prostredia. Pozitívny vplyv bude mať realizácia projektu aj na okolité ekosystémy a biodiverzitu. V týchto oblastiach sa zvýši atraktivita regiónu. MŽP SR, resp. poriadaná organizácia zabezpečí systematické monitorovanie geologických faktorov životného prostredia po ukončení sanácie v rámci udržateľnosti projektu. Rozsah metód a frekvencia monitorovania závisí od charakteru svahovej deformácie a celospoločenskej významnosti lokality. Na vybudovaných sanačných prvkoch a objektoch sa v ďalšom období monitoruje ich účinnosť. Základom monitorovacej činnosti v oblasti svahových deformácií je systematické zaznamenávanie pohybu hmôt na porušenom území určitými metódami (napr. geodetické, inklinometrické, fotogrametrické, dilatometricky) a následné hodnotenie stabilitného stavu zosuvného územia.